

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 260

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3. tel. 280
POSTNI ČEKOVNI RACUN 11.400

Maribor, ponedeljek 13. novembra 1939

NAROČNINA NA MESEČ
Prejetan v upravi ali po pošti 14 din.
dostavljen na dom 16 din. tujina 30 din

Cena
din 1.—

Med optimizmom in pesimizmom

Mirovni apel belgijskega kralja in holandske kraljice dokončno propadel — Včeraj sta se nepričakovano sešla belgijski in holandski zunanji minister — Dvournne izjave v Berlinu — Na Madžarskem molijo za Holandijo

Ponoven sestanek zunanjih ministrov Prva sled za monakovskim atentatorjem

BRUSELJ, 13. nov. Havas. Belgijski zunanji minister Spaak je odpotoval včeraj popoldne v Haag na sestanek s svojim holandskim tovarišem. Zunanje ministrstvo je danes izdalo poročilo, v katerem pravi, da sta se belgijski in holandski minister v spremstvu svojih generalnih tajnikov sestala k važnemu posvetu v Bredii.

BRUSELJ, 13. nov. Stefani. Belgijski poučeni krogi sodijo, da je bil predmet razgovorov med zunanjima ministroma obeh sosed odgovor angleškega in francoskega suverena. Na osnovi teh odgovorov sta oba ministra razpravljala o trenutnem položaju in bosta najbrž predložila svojim vladam načrte za složno nadaljnjo akcijo.

LONDON, 13. nov. Reuter. Amsterdamski dopisnik »Timesov« piše, da je povsem negotovo, kakšne ukrepe bo izdala holandska vlada v bližnjih dneh. Posebno važno je vprašanje, kakšni odnosi naj nastopijo v skupnem ogražanju med Belgijo in Holandsko. Vladni krogi terjajo do skrajnosti strogo nevtralnost. O posvetovanjih med obema zunanjima ministroma se v uradnih krogih ničesar ne izve.

LONDON, 13. nov. Po podatkih nemške tajne policije pada sum za monakovski atentat na nekoga delavca, ki je bil ponovno zaposlen s popravili v monakovski pivnici. Gre za nekoga 30 do 35 let starega moškega, ki je nosil rumenkasto umazano obleko, na glavi pa čepico. Prve priprave za atentat so bile izvršene baje že v avgustu.

MONAKOVO, 13. nov. DNB. Posebna komisija, ki je prevzela preiskavo o monakovskem atentatu v svoje roke, dela noč in dan. V zvezi z izsledovanjem za skrivnostnim delavcem, ki naj bi bil atentator, je prispela komisiji cela vrsta pri-

jav. To zasledovanje postaja zmerom zanimivejše, ker je že gotovo, da dotični delavec ne pripada osebju pivnice in tudi ni izvrševal kakšna dela po naročilu. Nihče ni o njegovem poslu poučen. V začetku avgusta so ga videli večkrat v pivnici. Komisija je usmerila preiskavo po tej sledi, da bi dobila čim več podatkov o skrivnostnem človeku. Posrečilo se je, dognati dve tvrdki, ki prihajata v poštev kot izdelovalki mehanizma ure, po kateri je bila eksplozija določena. Dokazov še ni, če sta ti dve tvrdki res prispevali material. Kar tiče ostalega dela peklenkega stroja, so preiskave še v teku.

Dve značilni nemški izjavi

BERLIN, 13. nov. DNB je objavil, da smatra nemška vlada, da sta Belgija in Holandija pokazali z nekaterimi vojaškimi ukrepi zadnjih dni, da sta zapleteni v zadeve sovražnikov Nemčije. Nemška vlada je pa že ponovno izjavila in se zavzela, da bo spoštovala nevtralnost obeh omenjenih držav, dokler jo bosta tudi oni dosledno izvajali. Omenjeni vladi bi zaradi tega bolje storili, da bi mirno upoštevali in varovali svoje lastne interese, kakor pa da se prehitvata z nesmiselnimi ukrepi.

AMSTERDAM, 13. nov. Berlinski dopisnik dnevnika »Handelsblaad« je ob-

javil v svojem listu izjavo, ki mu je bila podana na merodajnem nemškem mestu, da bo Nemčija spoštovala nevtralnost Belgije in Holandije. Dopisnik opisuje zelo na široko, kako so ga v Berlinu sprejeli in ga prepričevali, da nameni nemških čet vzdolž mej Holandije in Belgije niso nič drugega kakor samo vojaške vaje in da gre le za tehnično in ne politično koncentracijo. To poročilo je povzročilo v holandski javnosti veliko veselje, vlada pa vztraja kljub temu pri nadaljevanju dosedanjih varnostnih ukrepov.

Malo vzrokov za optimizem

PARIZ, 13. nov. Optimizem, ki je zavladoval v soboto in včeraj ponekod, zlasti pa tudi v sami Holandiji glede nevtralnosti nemškega vpada v Holandijo in Belgijo na podlagi objave DNB in nekaterih nemških zasebnih izjav v Berlinu, se v Parizu ne smatra kot zadostno utemeljen. Iz objave DNB bi se mogla prej

izlučiti grožnja, kakor pa kaj drugega, glede pisanja »Handelsblaada« je pa treba upoštevati, da je ta list stal vedno pod vplivom Berlina in je zato veljal za organ nemških eksponentov na Holandskem. Ves položaj sila zato še nadalje k največji previdnosti.

Znaki nevarne napetosti

BRUSELJ, 13. nov. Stefani. Angleški državljani, ki bivajo v Belgiji in na Holandskem, so dobili od britskih konzularnih zastopnikov opozorilo, naj se čimprej vrnejo v Anglijo.

BRUSELJ, 13. nov. Havas. Zaradi sedanjih mednarodnih prilik letos ne bo običajne vsakoletne slavnostne večerje na rojstni dan kralja.

BUDIMPEŠTA, 13. nov. Havas. Po

kalvinskih molitnicah so včeraj darovali službo božjo za Holandsko.

NENAPADALNI PAKT ITALIJE S TURCIJO IN GRČIJO

RIM, 13. nov. V tukajšnjih diplomatskih krogih se uporno širi vest o pogajanjih med vladami Italije, Turčije in Grčije o sklenitvi skupnega nenapadalnega pakta. Podobna vest je prispela sem tudi iz Ankare. Na uradnem mestu te vesti ne zanikajo, je pa tudi ne potrjujejo.

Za Hitlerjem bi se našel kdo drugi

TOKIO, 13. nov. Stefani. »Ašaki Šimbun« komentira britsko politiko do Nemčije in pravi, da je nemogoče delati razliko med Nemčijo in njenim vodjem. Hitler ni prišel po naključju na oblast, vzrok vojne ne leži neposredno v njegovih od-

ločitvah, temveč v naporih Nemčije, da izvede revizijo versajskega mirovnega dogovora. Če bi Veliki Britaniji uspelo, iznebiti se Hitlerja, bi se našel kdo drugi in zgodovina zadnjih let bi se ponovila.

Kdor noče postati Italijan mora oditi

MILAN, 13. novembra. Bolcanski prefekt je imel včeraj na nekem zborovanju v Brikosu govor, v katerem je govoril pretežno o izselitvi južnotirolskih Nemcev v Nemčijo. Prefekt je dejal med drugim, da so se pojavili na Južnem Tirolskem provokaterji, ki hodijo od vasi do vasi in od hiše do hiše ter skušajo zbežati del nemškega prebivalstva s pomočjo raznih alarmantnih vesti. Proti tem

Agento mbo Italija v sporazumu z Nemčijo postopala najbrezobzirneje. Zelo ostro je zavrnil prefekt govore, da bi se pripravil na Južnem Tirolskem kak plebiscit. O tem ne more biti absolutno nobenega govora. Za vsakega Nemca, ki se ne more odločiti, da postane Italijan, obstaja samo ena pot, da se preseli v Nemčijo. Kompromisne rešitve med obema stališčema ni.

Čangkajšek prepričan o svoji zmagi

CUNGKING, 13. novembra. Havas. — Maršal Čangkajšek je na včerajšnji seji izvršnega odbora stranke Kuomintang, posvečeni 60letnici rojstva pokojnega Sunjatsena, ustanovitelja kitajske republike, v daljšem govoru izjavil, da se vojna z Japonci lahko konča, če ti opuste svoje osvajaalne cilje in priznajo Kitajcem svoboden in neodvisen razvoj v korist obeh sosed. Maršal je naglasil, da so vojne operacije Japoncev obsojene na neuspeh. Pred dnevi je obšel vso kitajsko fronto in se prepričal, da so postojanke povsod dobro utrjene, močno pojačane in založene z velikimi rezervami streliva in hrane.

Obvestil je japonsko vlado, da pomeni nadaljevanje vojne zanj le samomor. Ustanavljanje osrednje kitajske vlade z Vang Čing Vejem ne bo na stvari nič izpremenilo. Zunanjo politiko Kitajske je Čangkajšek takole opredelil: Kitajska bo odbila vsak napad, borila se bo za neod-

visnost in spoštovala mednarodne pogodbe, posebno pomorski dogovor devetih sil ter pakt Zveze narodov. Kitajska odbija protikomunistični pakt.

Nov brezuspešen sunek na zahodni fronti

Nemški napadi odbiti — Izjava francoskega ministra za preskrbo: Ena sama francoska letala izdelava več letal kot pred vojno vse skupaj - Doslej naročil za 23 milijard frankov

PARIZ, 13. nov. Havas. Kljub neuspehu in izgubam, ki so jih nemške čete doživle po prvem sunku proti francoskim položajem, so včeraj napad ponovile. Večerni poročila francoskega vrhovnega poveljstva pa javljajo, da so Francozi tudi ta napad Nemcev z uspehom na več točkah zavrnil. Nemški napadi so se to noč omejili na oddelke po nekaj bataljo-

vo, v kateri naglašajo ogromen napor, ki ga v zadnjih tednih kaže francoska vojna industrija. Od 3. septembra dalje je bilo naročenih v vojnih arzenalih za 25 milijard frankov vojaškega materiala. Nove tovarne rastejo kakor gobe po dežju, v njih se dela na tekočem traku, kakor v ameriških avtomobilskih tovarnah. Delavski sindikati sodelujejo v sporazumu z ministrstvom in samo ena tovarna izdelava več protiletalskih topov, kakor pred vojno vse tovarne skupaj. Posebna komisija skrbi, da ne pride do tekmovanja za pre-

skrbo surovin med Francijo in Anglijo. Ministrstva za državno obrambo delajo složno s tovarnami, prav tako je francoska proizvodnja sporazumno dopolnjena z angleško. Material se med obema državama zamenjava; tako dobiva n. pr. Francija iz Anglije kemične proizvode. Poleg vsega pa zalaga Francija s surovinami tudi države, ki še niso v vojni, tako Romunijo, Turčijo, Egipt, Portugalsko in Irak, Anglija pa s težkimi topovi Gibraltar, Malto, Ciper in Suez.

PARIZ, 13. nov. Havas. Minister za preskrbo je dal uredniku »Figara« izja-

Slovenska kmetsko-delavska stranka

Ustanovljena je bila včeraj na delegatskem zboru v Zagrebu, ki mu je prisostvoval podpredsednik Hrvatske seljačke stranke g. inž. A. Košutić

Zagreb, 13. XI.

Delegatsko zborovanje, ki sta ga za nedeljo, 29. oktobra sklicali skupina »Mladokmetičev« ter skupina dr. Lončarja v Ljubljani pri »Levu« z namenom politične združitve ter obave pripravnih del za ustanovitev stranke, se iz znanih razlogov ni vršilo. Zborovanje je bilo prestavljeno in sklicano v Zagreb, kjer se je včeraj tudi vršilo.

Včerajšnjega delegatskega zbora v Zagrebu se je udeležilo 237 delegatov iz vseh okrajev Slovenije. Po spontanem ovacijah podpredsedniku HSS g. inž. A. Košutiću, ki se je zborovanja udeležil, ter ovacijah sporazumu in njega glavnemu tvorcu g. dr. VI. Mačku, je zborovanje otvoril predsednik pripravljalnega odbora g. Franc Jevšnik, kmet iz Kozjega. V svojem poročilu je obrazložil razloge, zaradi katerih je bilo treba zbor sklicati v Zagreb ter podal strnjeno sliko o naporih slovenskega kmetsko-delavskega gibanja okoli njegove politične organizacije in formiranja. Sledil je nato tehen govor g. Vladimira Krefta, v katerem je navajal stvarne razloge, ki so privedli obe skupini do združitve, kar je izzvalo med zborovalci burne ovacije. Zbor je združitve soglasno odobril ter bosta odsele skupini tvorili enotno politično gibanje. Dr. Lado Vavpetič je nato podal poročilo o političnih prilikah v Sloveniji, kjer se vršijo sedaj priprave za upostavitev samostojne banovine Slovenije. Ureditev banovine Slovenije pa ni zadeva ene same stranke, ampak je državni akt, pri katerem mora sodelovati ves slovenski narod. Slovenci z živo vero pričakujemo, da bomo dobili enake pravice in svoboščine kot jih je dosegla bratska Hrvatska. Nato je govoril g. Kreutzer Pavel o organizacijskem delu ter statutih bodoče stranke.

Nato je imel zelo pomemben govor podpredsednik g. inž. A. Košutić, ki je v svojih izjavah zlasti naglasil, naj slovenski narod samostojno vodi svojo politiko in borbo za svoboščine. HSS iskreno pozdravlja slovensko kmetsko-delavsko gibanje ter želi današnjemu zboru, da po svoji svobodni volji izvrši v Zagrebu svoje delo tako kot bo to slovenskemu narodu najbolj odgovarjalo. Mi smo pripravljani, vam in slovenskemu narodu pomagati, da tudi on pride do svobode in vsega, kar zahteva. Toda v prvi vrsti je to stvar, ki se tiče Slovencev samih. Čutimo pa, da se v Sloveniji prilike vse dotlej ne bodo normalizirale, dokler ne zaori močan glas slovenskega kmetskega človeka. To pa je odvisno od vsakega gibanja in njegovih uspehov. Za svoja izvajanja je bil g. inž. Košutić deležen spontanega priznanja in ovacij.

Ko je inž. Košutić zapustil zborovanje, je g. dr. Viktor Maček s pojasnili in stvarnimi obrazložitvami razvil program in načela stranke. Delegatski zbor je program soglasno sprejel. Nato se je razvila debata o imenu stranke. Soglasno je bilo sklenjeno, da se stranka z ozirom na posebno družabno strukturo Slovenije imenuje »Slovenska kmetsko-delavska stranka«. G. Pavel Kreutzer pa je predložil organizacijski načrt in statute, kar je zbor prav tako soglasno odobril.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika stranke g. Franc Jevšnik iz Kozjega. V izvršilni odbor pa kot podpredsedniki gg. Vladimir Kreft iz Sv. Jurija ob Ščavnici, Horvatič Tine iz Krške vasi in Novak Franc iz Notranjih goric, za tajnika gg. dr. Maček Viktor in Pavel Kreutzer, za blagajnika gg. Blaž Jože iz Tomačevega iz Jože Černe iz Šiške ter odborniki gg. dr. Dragotin Lončar, Brecljnik Ivan, dr. Lado Vavpetič, Molj

Franc iz Vogelj, Dovč Ivan st. iz Šmartnega ob Savi ter Matija Petric iz Črnomlja. Kot najvišji organ stranke je bil izvoljen glavni odbor, v katerega sta bila izvoljena za enkrat iz vsakega okraja po dva okrajna predstavnika stranke.

Sledile so slučajnosti, kjer je bilo med drugim govora o sodelovanju stranke z ostalimi demokratičnimi skupinami v Sloveniji. Zbor se je načelno izrekel za tako sodelovanje, poudarjajoč, naj pri sodelovanju ohrani vsaka skupina svojo avtonomnost. Po zaključku zborovanja so odšli delegati korporativno na Mirogoj na grob pok. hrvatskega voditelja Štefana Radića in njegovih sodelavcev. Tu so se delegati ob spominskem nagovoru predsednika Jevšnika poklonili manom velikih hrvatskih borcev ter položili na grobove šopke s slovenskimi trobojnicami.

c. Zagrebški metropolit Dositej je prišel v soboto popoldne službeno v Celje. Na postaji so se pri sprejemu zbrali zastopniki civilnih in vojaških oblasti, društev in mnogo občinstva. Sprejem je bil zelo prizrčen. Včeraj popoldne je imel metropolit v pravoslavni cerkvi sv. Save svečano liturgijo, po kateri je prevedel celjskega svečenika g. Ilijo Bulovana v čin protojereja.

o. Zimska razstava Zagrebškega velesejma bo do 1. do 3. decembra. Razstavljali bodo perutnino, zajce, golobe, ptice pevke in razne akvarije. Obiskovalci imajo polovično vozno na železnici.

o. Motociklistična nesreča na Večni poti. Pri včerajšnjih dirkah na Večni poti pri Ljubljani se je med dirko težko ponesrečil 24-letni Jožef Trobec, športnik iz Ljubljane. Nesreča se je zgodila že ob koncu dirk, ko se je vozil Trobec kot sovožar v prikolici poleg znane mednarodnega dirkača Karla Abartha. Na ovinku v smeri proti Mostam je Abartha zaneslo s ceste. V naslednjem trenutku je že zadel v betonsko cev. Abarthu se ni zgodilo nič hujšega, pač pa je dobil resen pretres možganov njegov sovožar Jožef Trobec.

o. Pragersko. Že pred meseci se je odobril kredit za gradnjo javne občinske tehtnice na Pragerskem. Komisija je pregledala zemljišče, kjer na bi tehtnica stala. Na seji je bilo sklenjeno, da bodo z delom začeli takoj, tako da bo tehtnica do jeseni dograjena. Vendar se z delom še sploh ni začelo.

Živinorejske in izvozne zadruga

Zopet je prišel čas, ko naš kmet prodaja svojo živino. Letos je k tej prodaji tembolj primoran, ker je pridelal malo krme. Nekateri kmetje so odvišni del svoje živine že prodali poleti, a večina bo razprodana sedaj pred zimo.

Pri živinski trgovini, ki se zlasti zadnji čas živahno razvija, se je pokazala potreba po upostavitvi na zadrugo podlago, ker zavzema dobičkarstvo, ki ga vrše razni mešetarji in prekupčevalci, vedno večji obseg. Potreba po ustanovitvi živinorejskih izvoznih in pospeševalnih zadrug stopa v ospredje. Naš obmejni kmet že po lastnem prepričanju spoznava, da je edina uspešna rešitev naše živinoreje v zadrugištvu.

Kot je znano, daje država na razpolago izvoznim zadrugam 40 odst. izvoznih dovoljenj (kontingentov) za izvoz raznovrstnega blaga agrarnih produktov in živine, a ti kontingenti se zadnja leta od strani zadrug niso izkoriščali v razpolož-

ljivi višini. Naše kmetsko gospodarstvo bi lahko imelo mnogo večji dohodek, ako bi bila zadruga organizacija dovoljno izpeljana in onemogočeno spekulacijsko delovanje posredniških mešetarjev.

Glavni problem našega kmetijstva je, da se čimprej osnujejo po podeželju živinorejske izvozne zadruga. Takšna zadruga bi prišla v poštev v Apački kotlini, ki je izključno živinorejska in najbolj izpostavljena mešatarskim spekulacijam, kar rodi v tem narodnostno ogroženem delu naše obmejne zemlje še občutnejše posledice. Sčasoma bi prišla v poštev tudi večja razširitev delovanja selekcijskih društev in ustanovitev novih, da bi se vzrejevalo čim več plemenske živine.

Vsega tega pa obmejni kmet in bajtar z ozirom na gospodarske razmere ne zmoreta, ako ne bo pomagala banovina, ki bi naj s finančnimi sredstvi v obliki brezobrestnih posojil omogočila pričetek delovanja teh zadrug. -jh.

Novice

ZAKLONIŠČA V MARIBORU
Odbor za zaščito mesta pred napadi iz zraka je odredil, da morajo vsi hišni posestniki v Mariboru urediti predpisana zaklonišča za obrambo prebivalstva pred zračnimi napadi. Meščani, ki bodo v bodoče gradili nove stavbe, morajo že v načrtu predvidevati potrebna zaklonišča, sicer ne bodo dobili gradbenega dovoljenja. Zaklonišča v mestu bodo veljala okoli 20 milijonov din.

SMRTNA NESREČA
V Zvonarjih pri Šmarju pri Jelšah je 25letnega posestniškega sina Mihaela Boverca brcnila domača kobilica v trebuh tako silo, da so ga morali prepeljati v celjsko bolnišnico. Poškodovanec je danes jutraj podlegel zadobljenim poškodbam.

ZRTEV NESREČNE LJUBEZNI
Zaradi nesrečne ljubezni je hotel v smrt 24letni posestnikov sin Jože Petrovič iz Boveca. Mladi obupanec si je v samomorilnem namenu prerezal žile na roki ter bi tudi izkravavel, če ga ne bi sosedje že v nezavestnem stanju prepeljali v bolnišnico. Njegovo stanje se je popravilo.

Celje
c. »Navihanka« na celjskem odru. V petek so uprizorili člani mariborskega Narodnega gledališča v režiji Antona Harastona opereto »Navihanka«. Gledališče je bilo priredeno. Gostje so igrali izorno in so jim nagradila lep večer zabave. Publiko gledaliških večerov si želimo v Celju še enkrat imeti, da bi se uprava gledališča bavila z mislijo, uprizoriti še nekaj klasičnih del izven abonmaja.
c. Izpiti vozačev motorni vozil za kandidature celjskega, gornjegrajskega, konjskega in smarskega sreza bodo v sredo 22. t. m. ob 10. uri pred komisijami v Celju.
c. Borza dela, 10. t. m. sta bila v evidenci 302 brezposelna, 201 moški in 101 ženska.
c. 1. oktobra jih je bilo v evidenci 267, 168 moških in 99 žensk.
c. Mladavzevo obdaritev pripravila za svojo družino Sokol I. Obdaritev bo v nedeljo 13. decembra popoldne v Sokolskem domu.
c. Delo dobijo pri borzi dela: 1 vodovodni instalater, 1 zidar, 1 klepar, 1 kovač, 3 hlap-

ci, 1 čevljar, 10 do 20 rudarjev za Ivanjico pri Uziški Požegi, 7 kmečkih dekel, 1 sobarica, 6 kuharic, 5 služkinj in 3 natakarike.
c. Umrla je na Cankarjevi cesti 4 31-letna žena gozdarja Ida Bleyerjeva iz Luč. Postala je žrtev materinstva.

c. Poškodbam je podlegel. V celjski bolnišnici je umrl 28-letni Mihael Bovec iz Vozarjev pri Šmarju, ki ga je, kakor smo poročali, brcnila kobilica v trebuh.

c. Tatvine hmeljev so se dagajale zadnje čase na Lavi in na Babnem v celjski okolici. V zvezi s temi tatvinami so zaprli dve delavki iz celjske okolice.

c. Cene sadju so se zvišale v celjskem okraju. Plačuje se za kilogram jabolk 2.50 do 3.50 din.

c. Preiskava proti Grebenšku in tovarišem bo v kratkem zaključena. Razprava bo pri okrožnem sodišču v Celju in bo trajala več dni. Radi mladoletne Julijane Terčičeve bo tajna. Javnost z vsjo pozornostjo čaka na razpravo, ki bo pojasnila roparske umore v Seščah in Medlogu.

c. Kronika nesreč. 26-letni zidar Ignac Mažgon od Sv. Krištofa pri Laškem, se je pri delu v rudniku Huda jama težko poškodoval po glavi. — 22-letna zlatarka Ana Gračnerjeva iz Sp. Hudinje, je doma sekala drva in si presekala sredinec leve roke. — 55-letna Ana Pavlinčeva iz Sladke gore pri Šmarju se je pičila v prst leve roke in si ga zastrupila.

c. Iz sosveta delavske zbornice v Celju je izstopil Jože Gomze, na njegovo mesto je imenovan Avgust Sotler, nameščeneec pri tvrdki Stermečki v Celju.

c. Davica se je pojavila v mnogih krajih laškega okraja. Prva žrtev je bila 6-letni sinček preglednika fin. kontrole Mirka Krapuška.

c. Za hmelj se je plačevalo 57—62 din za kg. Neprodane zaloge v prvi roki so že zelo pičle in ne znašajo več nad 500 stotov. Dosedaj se je izvozilo že nad 75% celokupnega pridelka.

c. Občina Sevnica je dobila 5 novih živinskih sejmov. Prvi živinski sejem bo 30. novembra.

c. Likvidirala je v Celju tvornica in veletrgovina z zlatnino in urami, »Aurea«.

KRVAVE POSLEDICE PONOČNJAŠTVA

V nedeljo jutraj nekaj po polnoči sta se zaradi »naganjanja spat« spopadla na Tržaški cesti pred Delavsko pekarno neki mesarski pomočnik in 27-letni zidar Ignac Pajk, doma iz Spodnje Dobreve. Pri tej priliki je mesarski pomočnik zabolal Pajka z nožem v hrbet. Poškodovanca so prepeljali v bolnišnico.

Važno opozorilo!

Vsakega 14. v mesecu začasno ugasne pravica do nezgodnega zavarovanja za 10.000 din tistim starim naročnikom, ki še niso poravnali naročnine do konca tekočega meseca. Čim prejme uprava »Večernika« od njih zaostalo naročnino, stopi njihovo zavarovanje zopet v veljavo. Poravnajte zato naročnino takoj! V Vašem interesu ne odlašajte niti dneva več!

UPRAVA »VEČERNIKA«.

Ljubici je ukradel kolo in ga prodal

Zanimiva tatvina kolesa, ki obenem priča, da danes niti dekle svojemu fantu ne more več zaupati, se je zgodila te dni v Bučevčevih na Murskem polju. Posetniška hči Marija je imela ljubavno razmerje z nekim Janezom iz Sv. Trojice. Janez je prišel te dni s kolesom v Bučevčevce k izvoljenki, ki je pa ni bilo doma. Iz njenega stanovanja je vzel kolo, vredno približno 800 din in se odpeljal. Še prej pa je odprl omaro in izmaknil dekletu 40 din, dočim je pustil ostalih 3500 din, ki jih je imela Marija v omari, nedotaknjene. S kolesom vred je odnesel tudi prometno knjižico. Doma je pri kolesu zamenjal sprednje

in zadnje kolo, popravil še nekaj malenkosti in se odpeljal v Maribor, kjer je prijavil kolo na sreskem načelstvu pod tujim imenom in na ta način dobil novo evidenčno številko. Sedaj je iskal kupca in ga našel v osebi nekega trgovskega pomočnika in mu prodal kolo za 300 din.

Ko je Marija zadevo prijavila orožnikom v Križevcih, so aretirali Janeza, ki je vso zgodbo priznal in se izgovarjal, da je bila stiska. Kolo so spet oddali Mariji, kateri je Janez nakazal tudi ukradene štiri kovače.

Zvitega Janeza so prijavili sodišču, okradeno dekle pa menda ne joka za nepoštenim ljubčkom.

Sestanek predstavnikov »Merkurja«

Te dni so imeli v Celju sestanek predstavnikov podružnic bolniške blagajne »Merkur« iz Celja, Maribora, Ljubljane, Sevnice in Dol. Lendave. Na sestanku se je razpravljalo o razmejitvi »Merkurja« in je bila sprejeta resolucija: Odobrava se stališče društvene centralne uprave v Zagrebu, da se parcelacija »Merkurja« ne izvede. Z zadovoljstvom se jemlje na znanje stališče podružnice v Zagrebu proti vsaki parcelaciji »Merkurja«. Slovenske podružnice »Merkurja« ne odobravajo zahteve podružnice v Beogradu, da se na področju vzhodno od banovine Hrvatske ustanovi samostojna organizacija »Mer-

kurja«, ker ruši dosedanje enotnost »Merkurja«. S parcelacijo so najbolj prizadeti člani izven banovine Hrvatske, ker bi s tem izgubili vse v teku let pridobljene pravice. Članstvo podružnic »Merkurja« v Sloveniji vztraja na stališču, da so njegove socialne pravice najbolj zavarovane s sedanjim stanjem, zato zahteva, da ostane to stanje tudi v bodoče. Protestira proti temu, da se vprašanje bolniškega zavarovanja trgovskih in privatnih nameščencev spravlja v zvezo s političnimi vprašanji, s katerimi nima nikake skupnosti.

Maribor

Pomembno planinsko slavlje na Pohorju

Ob veliki udeležbi navdušenih prijateljev pr. rode e bil otvorjen prvi sokolski planinski dom Praznik obmejnega sokolstva, nesebično vztrajno delo kronano z uspehom

Včeraj je bil za obmejno Sokolstvo velik praznik. Otvorili so prvi sokolski planinski dom na Pohorju, ki je v čast in ponos sokolski zadrugi, ki ga je zgradila, in vsem sokolskim pripadnikom.

Krasno sončno vreme je privabilo na Pohorje izredno veliko število zavednih Mariborčanov in okoličanov, ki so hoteli prisostvovati pomembni otvoritvi prvega sokolskega planinskega doma v Sloveniji. Nad Mariborom se je še vlekle megleno morje, ko so se pohorski vrhovi ogrevali v soncu. Z vseh strani so kakor martinčki lezli ljudje na Pohorje. Po novi avtomobilski cesti je bil ves dan velik promet z osebnimi avtomobili in avtobusi. Vse je hitelo na Pohorje, kjer je bila dvojna svečanost: otvoritev Sokolskega planinskega doma in proslava 20-letnice SPD v Mariboru.

Ko so se zjutraj peljali številni Sokoli in zastopniki različnih narodnih društev v velikem avtobusu skozi mesto, je vesela pesem donela v prekrasno jesensko jutro. Vsi so bili veseli uspeha, ki ga je dosegel mariborski Sokol z vztrajnim in nesebičnim delom ter krepko sokolsko voljo. Postavil je namreč dom, ki je najlepši na Pohorju, dom, ki bo vzpodbujal vse k še vztrajnejšemu delu v severnem delu Slovenije. Množice ljudi se niso mogle dovolj načuditi veličastni stavbi na najlepšem delu Pohorja s prekrasnim razgledom na Dravsko dolino in na Maribor. Že pred otvoritvijo so si ogledali dom, ki je zelo praktično in komfortno opremljen in je bolj podoben modernemu planskemu hotelu kakor pa planinskemu domu.

Ko so se zastopniki različnih društev in Sokoli zbrali pred domom, so zadonele fanfare, ki so naznanile prihod sokolske konjenice. Kmalu nato predsednik Zadruge Sokolski planinski dom g. dr. Boris Mihalič otvoril lepo slovesnost z vzpodbujalnim otvoritvenim govorom. Uvodna je pozdravil zastopnika Saveza SKJ in mariborske sokolske župe dr. Goriška, zastopnika beograjske sokolske župe Lazareviča, zastopnika zagrebške sokolske župe Štepic, ljubljanske sokolske župe Čotarja, zastopnik celjske sokolske župe in osrednjega odbora SPD v Ljubljani dr. Milka Hrašovec iz Celja, zastopnika Tujskoprometne zveze inž. Slajmerja, zastopnika Mariborskega tedna in Touring kluba ravnatelja Loosa, zastopnika mariborske SPD dr. Bergoča, zastopnika dobrovoljcev Mr. Puksa, zastopnika Jadranske straže in »Jadran-Nanosa« prof. Bizjaka, zastopnika Maistrovih borcev prof. dr. Dolarja in številne zastopnike drugih narodnih društev v Mariboru in okolici.

Dr. Mihalič je v lepem govoru orisal zgodovino novega Sokolskega planinskega doma na Pohorju ter poudarjal, da je s tem izpolnjen del programa Petrove sokolske petletke. Težke so bile žrtve mariborskega Sokola, ki jih je doprinesel za to lepo sokolsko planinsko trdnjavo na Pohorju, kjer si bodo poletji krepili Sokoli duha in telo, pozimi pa se bodo izživljali v zdravem smučanju. 29. junija so položili temeljni kamen, štiri mesece nato pa je zrasla 1100 m visoko na Pohorju mogočna stavba, ki je dokaz sokolske vztrajnosti, odločnosti in požrtvovalnosti. Sokolski planinski dom na Pohorju vabi pod svojo streho vse sokolske pripadnike, mlade in stare, može in žene, Slovence, Hrvaté in Srbe. Ta dom bo utrjeval vez med njimi in narodno zavest na skrajni severni meji. Nato se je govornik zahvalil vsem, ki so pripomogli na kakršen koli način do te veličastne sokolske trdnjave na Pohorju. Ob otvoritvi doma je dr. Mihalič zaklical mlademu kralju in domovini, na kar so pevcí »Jadran-Nanosa« pod vodstvom g. Piščanca zapeli državno himno. S tem je bil planinski dom otvorjen. Popolnoma nizko, skoraj nad glavami številne množice je krožilo Moravčevo letalo in pozdravljalo lep Sokolski planinski dom.

Sledili so govori zastopnikov. Dr. Gorišek je v imenu Saveza SKJ in mariborske sokolske župe čestital k izgednemu uspehu Sokola-matice in poudarjal pomen smučanja za sokolstvo. Nato

je g. Milko Štepic pozdravil otvoritev pohorske sokolske trdnjave v imenu zagrebške sokolske župe, kar je včerajšnje prireditve še posebno povzdignilo. Dr. Milko Hrašovec iz Celja je čestital v imenu osrednjega odbora planinskih društev ter v imenu celjske sokolske župe in izrazil željo, da bi planinstvo in sokolstvo delala roko v roki za razvoj planinstva in zimskega sporta in poudarjal pomen novega doma na severu Slovenije. Pozdravni govor dr. Bergoča je poudarjal skrbno urejenost Sokolskega planinskega doma, ki je lepši in razkošnejši od ostalih pohorskih postojank. Vendar pa izraža v imenu mariborske podružnice SPD veliko zadoščenje nad lepim uspehom, ker imata planinstvo in Sokol iste cilje. G. Čotar iz Ljubljane je izrekel čestitke v imenu ljubljanske sokolske župe, magister

Puks v imenu dobrovoljcev, prof. Bizjak pa v imenu Jadranske straže in »Jadran-Nanosa«. Njegov temperamentni govor je razgibal množico, ki mu je burno pritrjevala. Lepo slovesnost so zaključili pevcí, ki so ob zaključku zapeli »Le naprej brez miru...«

Po otvoritvi so si ljudje spet ogledovali lep dom, ki je v ponos vsem narodno zavednim na skrajnem severu. Ogledali so si tudi sokolsko elektrarno in turbino, ki je izdelek uglednega mariborskega ključavničarskega mojstra g. Dolenca. Načrte je napravil inž. Pipan, ki je vodil tudi gradbena dela, katera je izvršila tvrdka inž. Jelenec & inž. Štajmer. Ključavničarska dela je izvršila tvrdka Škrinjtar & Dolenc. Vsem gre enaka zahvala Sokola za mogočno stavbo na Pohorju.

Zlati zaklad našden, tatovi aretirani

Te dni smo poročali, da je bil zastopniku Rusu, ki potuje za veletragačarja Antona Lečnika iz Celja, iz veže hotela »Novi svet« ukraden kovčeg z zlatimi, srebrnimi, kromastimi in nikeljnastimi urami v vrednosti 100.000 din. Policija je takoj pričela energično preiskavo, oškodovani Lečnik pa je razpisal za isleditev tatu in zlatnine 10.000 din nagrade. Komaj v par dnevih mrzlične preiskave je imela mariborska policija včeraj presenetljiv uspeh. Storitci so se ujeli pri razpečavanju ukradenih ur. Na podlagi neke prijave je policija aretirala 19-letnega brezposelnega delavca Ivana Mačka iz Meljske ceste 60, ki je priznal, da je 8. t. m. okoli 16. ure ukradel iz omenjene veže kovčeg z zlatim zakladom. Izdal je tudi svoje pomagace pri razpečavanju. So to 34-letni mesarski pomočnik pri Kirbišu Ivan Klauž, 32-letni Kirbišev hlapec Anton Vajs in 29-letni hlapec pri mesarju Piršu Janez Lazar ter 33-letni brezposelni delavec Ivan Pekljar. Vsi so bili aretirani. Maček je ukra-

deni kovčeg takoj odnesel h Klaužu in Vajsu ter jima prodal dragocenosti za 400 din. Sam si je obdržal eno zlato in dve kromasti moški uri. Del plena je dobil tudi Pekljar. Ta je priznal, da je ure prodal raznim strankam za 360 din. Lazar je priznal, da je 11. t. m. dobil od Pekljarja 5 ur in je eno že prodal. Pri hišni preiskavi so pri Lazarju v omari našli 2 moški žepni uri. Dve uri so našli tudi pod posteljo v Pirševem hlevu, kamor jih je skrčil Lazar. Lazar je izpovedal, da je ure kupil od Pekljarja za 60 din. Pekljar je odnesel prazen kovčeg v neki gozd v Košakih, kjer ga je razrezal na koščke ter ji razmetal po gozdu. Nato so policijski organi napravili hišno preiskavo pri Klaužu in Vajsu ter našli drug kovčeg, v katerem je bilo 281 ura, ki sta jih nameravala te dni razpečati. Skupno je bilo ukradenih 541 ura, od katerih je policija doslej našla že 353. Vsekakor gre naši policiji za tako lep in nagel uspeh polno priznanje.

KOLESAR POVOZIL DO SMRTI PREUŽITKARICO

Na Nunskem klancu pred samostanom šolskih sester v Kamnici je v nedeljo popoldne zavozil z vso silo neki kolesar v 60-letno preužitkarico Kaiserjevo iz Kamnice. Kaiserjeva je obležala pod kolesom z veliko zevajočo rano na glavi, dočim je vrglo kolesarja v loku s kolesa preko starke. Kolesar se je kmalu dvignil, Kaiserjeva pa je obležala nezavestna. Mimoideči so kmalu poklicali rešilni avto, da bi prepeljal staro v bolnišnico, vendar pa je ta med prevozom umrla.

m Na tukajšnjem državnem tožilstvu se mudi inspektor pri pravosodnem ministertvu v Beogradu dr. Ivan Bizjak.

m Dvonedstropno stanovanjsko hišo za 720.000 din gradi industrijalčeva soproga Frančiška Bergova v Vilharjevi ulici 10.

m Smrt v železničarskih vrstah. Danes zjutraj je umrl šef 8. progovne sekcije g. inž. Franc Debevec. N. p. v m!

m Podružnica SPD v Mariboru je proslavila v soboto in v nedeljo v Mariborski koči na Pohorju 20-letnico obstoja. Proslave so se udeležili številni zastopniki planinskih društev in sorodnih organizacij, ki so izrekli čestitke k uspešnemu delovanju.

m Odsek za zaščito otrok za slučaj vojne sklicuje za sredo ob 20. v dvorani Ljudske univerze sestanek roditeljev oziroma skrbnikov, ki imajo male otroke in niso bili vabljeni na roditeljske sestanke, ki se vrše ta teden po šolah.

m Krojaški pomočniki so imeli včeraj dopoldne zborovanje, na katerem so obravnavali razne stanovske zadeve. Govornik iso poudarjali, da morajo delati po-

mečniki po 10 do 14 ur dnevno, ne dobe pa za to zakonite nadurne meze. m Na starem mestnem popopuščen v Strossnauerjevi ulici se že nekaj dni razvija živahna »trgovina« z raznimi nagrobnimi predmeti. Znano je, da bo kopališče opuščeno. Zato spravljajo druž z njega zemске ostanke, nagrobnike in druge predmete, ki imajo še kakšno vrednost m Maribor brez bencina. V mestu je med avtomobilisti veliko razburjenje, ker so črpalke brez bencina. Tudi včeraj se ni bilo in so morali mnogi avtomobilisti zaradi tega odložiti nedeljske izlete.

m S kolesa je padel na vogalu Kopališke in Kneza Koclja nice polir Anton Teržan ter se poškodoval na glavi. Pro pomoč so mu nudili mariborski reševalci. m Štiri enake poškodbe. Isti dan so prišli v bolnišnico 4 ključavničarski pomočniki, ki so zaposleni pri različnih ključavničarjih, z enakimi poškodbami. Vsakemu izmed njih je zletel kolesar v glavo ter jih občutno poškodoval. m Usoden padee. Na Pobrežju je padel s podstrešja kovač Anton Vuk, ki je dobil nevarne nožne poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico.

m Mariborčan napaden blizu Kapela. Včeraj se je peljal sluga Feliks Lasbaber iz Maribora skozi gozd med Kapelo in Slatino Radenci. Sredi gozda sta planila iz zasede pred kolesarja dva moža in ga prisilila, da je stopil z voziča. Nato sta napadalec pobila na tla ter ga vrgel v ga napadalec pobila na tla ter ga vrgel v obeestni jarek in ga obdelovala z nožem. predmetom skoraj do nezavesti. Ko so se bližali neki glasovi, sta napadalec mnebegnila. Malo prej sta ista napadalec ravala napasti tudi posestnico Pohorjeva in njenega brata, ki sta jima sreznani žepar m Žepar na trgu. Včeraj je neznan žepar izmaknil trgovčevi ženi Ani Budečeldžovi denarnico, v kateri je bilo 170 din.

m Medtem ko je šla na guljaž, je Jospina Jovanovičeva pustila košaro z obliko in perilom pred gostilno na Tržaški cesti. Neznanec ji je košaro odnesel ter jo odoboval za več sto dinarjev.

m Nočna lekarniška služba (od 11. do vključno 17. nov.); lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18. tel. 27-01; lekarna pri Mariji Pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

Kino

* Kino Esplanade. Najlepsi in najboljši češki film s prekrasno vsebino »Vedolnost«. Lida Baarova in Ladislav Boháč.

* Grajski kino. Danes izborna veseligena »Prebrisana tašča«. Smeh, zabava. Ida Wüst, Georg Aleksander.

* Kino Union. Do vključno torka »Valirji Nj. Visočanstva«, sijajna komedija, salve smeha, izvrstna zabava.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, 13.: Zaprtó. Torek, 14., ob 20.: Hinavci. Premiera. Sreda, 15.: Zaprtó. Četrtek, 16., ob 20.: Navihanka Red C. Premiera Shawovih »Hinaveev«, ki se bila morala vršiti že v soboto, a je morala biti zaradi obolesti v ansamblu odložena, je določena na torek.

Radio

Torek, 4. novembra Ljubljana: 7. Jutranji pozdrav; 7.15 in 12. Plošče; 11. Solska ura; 13.02 Spored slovenske glasbe RO; 18. Plošče (napravi); 19.20 Nar. ura; 19.50 Deset minut zabave; 20. Pevski koncerti; 20.45 Operetna glasba RO; 22.15 Citraški dueti. — Zagreb: 17.45 Hrvatske narodne pesmi, moški vokalni kvartet; 22.20 Plesna glasba akademskega orkestra. — Beograd (kratki val): 21. orkestra. — Narodne pesmi. — Sofija: 21. — Popularni koncert; 20. Komorni koncert; 20.30 Ruske romance; 21.20 in 22.05 Omena in plesna glasba. — Ankara: 19.15 Omena koncert. — Milan: 19.40 Opera glasba; 21. Simfonični koncert. — Bukaresta: 20. Carabellova opera. — Firenca: 20. Čer romunskih skladateljev. — Budimpesta: 21.10 Celó koncert.

Obramba domov pred letalskimi napadi

»Komite tehniškega dela« za obrambo pred letalskimi napadi je izdal kot ponatis iz »Tovarniškega vestnika« ciklus predavanj, ki jih je napisal inž. Stanko Dimnik. Drobna knjižica bo ljudi na preprost način seznanila s pasivno obrambo, to je z onimi ukrepi, ki so potrebni za zavarovanje prebivalstva pred letalskimi napadi, in to z bombnimi in plinskimi zaklonišči, plinskimi maskami, zaščitno obleko ter z ureditvijo reševalne in gasilske službe. Prebivalstvo se bo pač tem manj balo zračnih napadov, čim bolj bo o njih poučeno, čim bolj bo na nje pripravljeno. S primernim poukom bo civilno prebivalstvo spoznalo, da zračni napadi in plinske bombe na splošno niso tako nevarne, kakor se po navadi pretirava. Plašenje grozovitosti plinskih napadov je za zaledje, glede na njegovo prostranost, zelo pretirano. V inž. Dimnikovi knjižici je izšlo tudi kratko navodilo za hišne gospodarje, kako naj uredijo stanovanjska poslopja, da bodo

odgovarjala predpisom pasivne obrambe. Ker ima država pač dovolj posla z aktivno vojaško obrambo pred letalskim napadi, ne more država nuditi vsakemu posamezniku vse potrebno za njegovo varnost. Oblastva bodo v prvi vrsti gradila javna zaklonišča za one, ki bi jih letalski napad zalotil na ulici, hišnim gospodarjem pa bodo oblastva pomagala z nasveti, navodili in načrti, revnejšim pa tudi z denarjem in potrebnim materialom. Zato naj gospodarji pregledajo poslopje in dvorišče ter si izberejo najprimernejši prostor za zaklonišče, ter ga prično takoj smotno urejevati. Nato naj pripravijo čim večje število vreč iz jute, starega platna ali papirnatih vreč od cementnih pošiljk, si pripravijo potrebno zalogo mivke ali peska, poskrbijo za tesno zapiranje vrat in oken v zaklonišča, odnosno lesene ali pločevinaste pokrove za okna zaklonišč. Nadalje si morajo pripraviti deske za opaženje stropa v za-

klonišču in lesovje za oprtje, si naharjati zaprte posode za hrano in vodo ter si kupiti plinske maske in zaščitni krogi. V prvi vrsti pa morajo odnesti s podstrešja vse vnetljive papirnate in lesene stvari in preplekati podstrešno tramovje s vnetljivosti, in končno pripraviti na požar strešju zabož suhega peska in lopato za gašenje zažigalnih bomb. Prav tako je dobro, če si hišni gospodarji pripravijo majhno zalogo rezervnih protiletalskih topov, jim lahko izstrelki protiletalskih topov razbijejo opeko. Obenem pa je potrebno, da določijo nekaj rodbinskih članov, ki ne bodo poklicani v vojaško službo, da se bodo ti pripravili za rediteljsko službo v zakloniščih. Vse to so seveda preventivne mere, ki pa so potrebne za zaščito prebivalstva pred eventuelnimi zračnimi napadi. V prvi vrsti se pa nanašajo vse te odredbe seveda na mešta, ki so vsekakor najbolj izpostavljena zračnim napadom.

Zanimivosti

Muslimanska žena v Bosni in v Turčiji

Tujkoprometna privlačnost Orienta ima tudi žgoče socialne probleme

Pod tem naslovom je objavil nedavno za-
režski »Jutarnji List« pod šifro »Le zanimiva
zamišljanja o položaju muslimanske žene v
Jugoslaviji, kjer živi še dalje v versko in
družbeno konservativnem vzdušju, ter v mo-
derni Turčiji, kjer se naglo izenčuje z na-
predno ženo v Evropi.

**Naši bosenski muslimani so ostali konserva-
tivni**

in njihovo življenje je polno tipičnih tradicio-
nalnih običajev in svojevrstnosti. Vse to je v
muslimanskih ljudeh globoko zakoreninjeno
in se, verjetno, še dolgo ne bo spremenilo. —
Čaršija je zakrknjena, ta pa daje vsemu svo-
je obelje. Čaršija vodi tudi muslimansko bo-
sensko vas. Kakor sodi kadija in misli had-
žija, tako gleda na vse življenje mestni efend-
dija (gospod) in za njim zadnji vaščan. Glo-
boko zakoreninjeno muslimansko versko ču-
stvovanje se podeduje od rodu do rodu. Vsak
običaj je treba po tej veri spoštovati, in kdor
ga ne spoštuje ali celo zametuje, je krivover-
nik, izdajalec svete tradicije. Zlasti pa velja
tradicija glede ženske.

**Muslimanska ženska v Turčiji se je moderni-
zirala,**

postala je emancipirana in v vsem enako-
pravno moškemu. Evropeizirala se je, si raz-
krila obraz, oblačila se po pariški modi, ukvar-
ja se s sportom, sodeluje v javnem življenju
ter studira celo na univerzah. Vsega tega pri-
nas v Bosni še ni. Tam je še vse tako, kakor
je bilo za časa stare sultanove Turčije. Kdor
hoče še videti nekdanjo staro Turčijo, bi jo
zaman iskal v Carigradu ali Mali Aziji; najti
jo more samo še v Jugoslaviji, v Bosni in de-
loma v Južni Srbiji, kjer živi še nekaj pravih
Turkov tudi po narodnosti, ne samo po veri,
ter muslimanskih Arnavtov.

**Vendar nastopajo tudi v Bosni že apostoli
modernizacije.**

Pojavljajo se zlasti med mlajšimi musli-
manskimi intelektualci. Njihovo delo je posve-
čeno predvsem osvobojevanju ženske od starih
dogem in predsodkov. Pisatelj Ahmed Murad-
begović je napisal o tem svoječasno več zna-
čajnih člankov. Celo v svojih lirskih pesnitvah
obhajuje položaj muslimanke v Bosni. Mustafa
Mulančić je napisal knjigo »Orient na zahodu«.
Toda drugi muslimanski intelektualci so
se dvignili proti tem prizadevanjem. Tudi oni
siče pregledajo v tradiciji preteklosti, ki je
nastala iz duhovne počasnosti in zaostalosti.

Sama zunanja modernizacija pa ne bi zalegla.

Z moderno obleko in odstranitvijo feredže
(pajčolana) se ne bi v življenju muslimanke
v Bosni nič spremenilo. Muslimansko žensko
mladino iz mesta in vasi je treba najprej po-
slati v šolo! Tako se bo proces osamosvojit-
ve izvršil poigoma in iz dna. Površina in zu-
nanost se bosta potem sami spremenili. Med
tem ko hodijo dečki že v velikem številu v
ljudske in mnogi nadarjeni in premožnejši tu-
di v srednje, strokovne in visoke šole, ostaja-
jo deklice doma, nevedne, nepismene, take
kakor so bile njihove matere, babice in pra-
babice. Nepismena žena ni za napredek.

**Signal za prevrat v Turčiji je dala svetovna
vojna.**

Ta je tudi poslala turško ženo iz hiše na delo
in v javnost. V vojni je primanjkovalo moških
in nadomestiti so jih morale ženske. Harem-
ski zidovi so se pričeli rušiti. O tem je sezna-
nila Evropo obširno turška časnikarka Sabiha
Zekerija. Ona piše, da je mlada republika

»podrli kalifat in monarhijo ter izvedla velik
del družbenih in gospodarskih reform. Ločila
je vero od države, šole in sodišča ter pričela
boj proti tujemu kapitalu in izkoriščanju. Mi-
mo tega je pričela uvajati lastno industrializ-
cijo. Namen vsega tega je bil obvarovati
Turčijo, da ne postane polkolonija.«

Vse te reforme so imele velik vpliv na žensko
Bila je potegnjena v javno življenje, v poklic,
v službo in družbo. Pričela se je udeleževati
v prosveti, kulturi, znanosti, gospodarstvu,
politiki in v vsem drugem. Naenkrat je pričela
izkoriščati zaloge stoletja neizrabljenih sil,
ki so dremale v njej. Te sile so jo napravile
etično in moralno, pa tudi intelektualno spo-
sobnejšo kakor je žena v Evropi. Zato kaže
mnogo več vztrajnosti in poleta. To je rezul-
tat psihološkega procesa, ki so ga ustvarila
stoletja. Tudi v Bosni opažamo take pojave,
kadar gre za posamezne intelektualce in inte-

lektualke.

Kako zelo se je uveljavila turška žena,
dokazujejo nazorno sledeči podatki Sabihe Ze-
kerije, ki se pa nanašajo samo na Carigrad.
V carigradski industriji je sedaj zaposlenih
80.844 moških in 14.359 žensk; v trgovini de-
luje 104.788 moških in 13.023 žensk; v go-
spodarstvih je zaposlenih 7.438 moških in
8.933 žensk; s poljedelstvom in vrtnarstvom
se ukvarja 50.503 moških in 15.996 žensk, v
javnih službah in svobodnih poklicih pa je
51.120 moških ter 6.686 žensk. Skupaj stoji
torej nasproti 295.693 moškim že 58.997
žensk. In to je rezultat komaj nekaj let! Po-
dobno je v ostali Turčiji.

Turški ženi so odprta že vsa pota,
mogoče ji je vstopiti v vse poklice. Republika
ji je dala tudi vse politične pravice. Res pa je
seveda, da tako nagla sprememba ni mogla

Z visokega severa na grebene Alp

Čudno se sliši, da se živali niso mogle
navaditi na ostro zimsko podnebje v vi-
sokih Alpah. Zdaj bodo znova poizku-
sili nekatere pse, kajti bernardinci so za
visoki sneg mnogo pretežki. V ta na-
men so naročili več polarnih psov. Ti so
navajeni bleščeče snežne poljane, znajo
zavohati nevarnosti in vztrajajo v naj-
hujšem viharju. So zvesti spremljevalci
človeka, vprežna živina zanj in a visokem
severu in v neredki hprimerih re-
šitelji iz nevarnosti. Njih topli kožuški
so hvaležni za obleko, v sili jo celo nji-
hovo meso dobro.

Eskimi úmejo svoje pse utrditi. Njih
volčjo mrav pospešujejo s tem, da jim
dajejo piti kri ustreljenih volkulj. Mlade
volčiče prilagode za dom, v tretjem me-
secu jim porujejo kremplje in poščipljejo
sekače. Nikoli jim ne dajejo surovega
mesa, ker bi spet podivjali.

Polarni psi se večkrat spopadejo tako
divje, da je treba najmočnejšega med
njimi ustreliti. Pes, ki vodi priprago, je
tako dragocen za Eskima, da ga ne mo-
reš preplačati z zlatom. On uma krotiti
ostale tovariše, pozna vsa nevarna pota
in drvi skozi snežni vihar kakor ob naj-
lepšem vremenu.

Še preden shodi, obtežijo polarnega
psa z bremenom, ki mu ga nikoli ne sna-
mejo. Tako se že z mladega navadi na
težko vprego, mišice na nogah se mu
okrepijo in s težkim bremenom preleti po
neprehodnih poljanah do 80 km na dan.
Močnejši in pametnejši psi se že v prvih
mesečih uvajajo za pse-vodnike. Po
cele ure vrtil vzgojitelj glavo na desno
in levo ter ukazuje brižni živalci: Levo!
— Desno!

Polarni psi premerijo s sanmi neizmer-
ne daljave. Pomislimo samo na prevoz
pošte, preko snežnih poljan Kanade in

Sibirije. Recimo, da bi Atlantik zamrznil
in da vozijo sani med Hamburgom in
New Yorkom sem in tja, pa razumemo
pota, ki jih imajo te zveste živali za se-
boj. Poleg tega so strahoviti snežni vi-
harji, ledeni mraz in mrak spremljevalci
odpornih četveronožcev.

Za znanstvenike so postali tečajni psi
nepogrešljivi tovariši tudi v dobi letal,
tečajnih tankov in motornih sani. Pred
Pearyjem so bili psi prvi na severnem,
pred Amundsenom prav tako na južnem
tečaju. Zdaj bodo z njimi naskočili vr-
hove Alp in jih skušali prilagoditi viso-
kogorski reševalni službi.

POZOR, OPERNA MELODIJA!

Na letošnji svetovni razstavi v Ameriki
so se pojavile avtomobilske hupe in sva-
rilni signali, ki igrajo razne melodije iz
filmov, oper in operet. Po newyorških
ulicah so se sedaj že pojavili novi modeli
avtomobilov, ki pešcev ne svarijo s hu-
panjem in žvižganjem ter neprijetnim
regljanjem, ampak igrajo skozi nove hu-
pe odlomke iz oper in filmov. Poročila
pravijo, da je večina avtomobilskih sva-
rilk uglasbenih na odlomke iz raznih
oper. Pešci pa baje nič več tako postrani
ne gledajo svojih zakletih sovražnikov,
ki jih sedaj z lepo godbo opozarjajo na
nevarnost.

ZA NOVI 28. OKTOBER

Ob priliki češkoslovaškega narodnega
praznika je pisal organ Slovakov v Ju-
goslaviji, da se bodo Čehi in Slovaki
znova znašli v slogi in lastni državi. Le
z prostovoljnim edinstvom, ki bo teme-
ljilo na polnem soglasju in enotnem te-
melju vladanja bo mogoče spet doseči
radostni 28. oktober.

zajeti enako široko vseh delov Turčije. Po-
ročena žena na deželi stoji še vedno pod
močnim vplivom moža, ki ji lahko po-svo-
bodni volji prepove nastopanje v javnosti.
Sicer pa priznava tudi zakoni možovo avto-
riteto v domu. Toda dekleta se tudi v najbolj
zakotnih vaseh ne prodajajo več, kakor so se
prej, ampak si lahko same, svobodno izberejo
moža, kakor jim vleva njihovo srce. Kar ti-
če nošnje, se v Evropi včasih pretirava: V
mestih je obleka res popolnoma evropska, po
vaseh so pa še ostanki nekdanje. Socialne
razmere ne dovoljujejo tako nagle moderni-
zacije. Tudi to se bo zgodilo šele postopoma.

Položaj naše Bosne je občutil vsakdo,

kdor je kdaj prišel vanjo n. pr. iz Slovenije,
zares kot posebnost Orienta v Evropi. Najbolj
pa občuti to človek, ki gre iz Slavonskega
Broda peš čez most v Bosanski Brod. Na te-
strani Save je še vse tako kakor pri nas, le
nekaj korakov onstran pa so že zakrite žer-
ske, džamije, tipične turške hiše, kafane itd.
Tu Evropa, tam Orient. Dva svetova ki se
vztrajno branita drug drugega, vendar ni no-
benega dvoma, da bo počasi tudi tu Okeiden
zmagal nad Orientom. Tedaj bodo tudi musli-
manske žene Bosne izenačene z ostalimi
jugoslaviji in v — Turčiji.

**200 milijonov let staro okostje zau-
šli so našli v ilovnati jami blizu Halber-
stadta v Harzu. Posrečilo se je sestaviti
lobanjo pradavnega orjaka, ki je 52,5 cm
dolga in 44 cm široka.**

**Orkanska nevihta je zajela vzhodne
obale USA. Veter je vlekel s hitrostjo
100 km na uro. Onemogočen je bil vsak
promet, mnogo ribiških ladij je vrglo na
suho.**

**Zmago Nemčije napoveduje španski
general Queippo de Llano, zmago Fran-
cije pa general Gouraud.**

— Kdaj naj vas malo obiščem, da bom
videl vašo dvojčka, gospod Picek?
— Pridite ob dveh po polnoči, tedaj
sta najbolj živahna ...

Rešitev nedeljske križanke

Vodoravno: panorama, aga, Aron, Ro-
din, Ra, Anica, ta, Mira, sto, oj, atom, Ra-
zor, al (umini), Zid, Bolivija, Otokar, Oga-
dir.

Navpično: Paramaribo, agonija, Oto, na-
dir, Zalog, Ica, olika, rana, ar, Vad, ar,
st. Ziri, moratorij, anatom, dan.

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI 9

III.

Ghasi Khan je nestrpno gledal zdaj na
uro zdaj na toplomer. Ura se je bližala
osmi zjutraj, toplota pa 35 stopinjam Cel-
zija. V desnici, ki mu je rahlo drhtela,
je držal injekcijsko iglo. Rayani je ležal
pred njim še ves prav tako mrtvaški, ka-
kor prejšnji večer, ko sta ga z Rama-
som dvignila iz steklene krste. Ko je mi-
nutni kazalec na uri pokazal točno osem,
je zdravnik zasadi iglo v Rayanijevo
levo in mu vbrizgal določeno količino
vitana. Koža okoli vbojilja je pričela
dobivati življenjsko barvo, ki se je po-
ben polagoma širila dalje in dalje. Pose-
ben aparat mu je natanko napovedoval
širjenje krvi in pokazal prvi, rahli gib
srca. Čez pol ure se je pričel tudi obraz
barvati z blede rdečico, in ob devetih je
Rayanijevo srce že skoraj normalno de-
lovalo. Obujenec je pričel dihati, sprva
skoraj neopazno, potem vedno krepkeje,
dokler ni bilo nazadnje njegovo dihanje
čisto podobno v miru spečemu človeku.
Zdravnikov obraz je spreletaval smeh-
ljaj srečnega zmagoslavja.

»Zdravniška znanost je premagala ti-
sotletje!« je vzkliknil in si pomel roke.

Toda takoj nato ga je obšlo tesno občutje
groze, izvirajoče iz misli, da bo že v
kratkem mogel govoriti s človekom, ki
je ležal 936 let v stekleni rakvi, ne da bi
se zavedal svojega bitja in ne da bi vedel,
kaj se med tem dogaja na svetu in
v njegovi naselbini.

»Kaj nam prinaša veliki Rayani iz svo-
jega groba?« se je vprašal. »Koliko smo
se spremenili mi, potomci zadnjih rešen-
cev, v času od njegove otrpnitve? Ali
ne bo zazijal med njim in med nami ve-
lik prepad? Tisoč let! To je kljub vse-
mu vrtoglavo razdobje!«

Hodil je nemirno gori in dolj po dvo-
rani, se ustavljal pred mirno ležečim
Rayanijem, opazoval njegovo obličje,
aparate in uro. Tisoč misli mu je pri tem
drvelo po možganih. Gledal je v duhu
pradavne dobe, ko ljudje še prav nič ni-
so mislili na to, da je tudi čas možnosti
življenja na zemlji omejen; gledal naj-
višje napore kulture in civilizacije; gle-
dal nadčloveško delo ustanoviteljev Ra-
yanipura, tisoč let življenja v njem in
trpko zavest, da bo nekoč napočil dan,
ko bo tudi tega zadnjega pribežališča
konec in bodo morali umreti še zadnji

izbranci usode. Kdaj bo napočil ta dan?
Tega ni vedel ne on ne kdo drugi v Ra-
yanipuru. Morda napoči že jutri, prav ob
proslavi tisočletnice, morda šele čez le-
to, čez sto, čez tisoč ali komaj stotisoč
let. Naj pa že napoči kadarkoli, tedaj bo
dokončno konec vsega, kar je človeštvo
ustvarilo in na kar je bilo tako ponosno.
Konec bo vseh globokih in visokih misli
plejade filozofov, konec čudovitih dog-
nanj fizikov, kemikov, prirodoslovcov,
medicincev itd., konec vseh silnih iz-
najdb in konec vse umetnosti. Ostanki
zgradb, del strojev, naprav in vseh osta-
lih ponosnih čudežev bodo morda še za
dolge dobe preživeli človeštvo, morda
bodo kje ležale tudi še zadnje knjige
filozofov, znanstvenikov, pesnikov in pi-
sateljev, toda vse to bo brez človeka
mrtvo, brez smisla in vrednosti. Šele živ
človek je dajal vsemu temu pomen in na-
men.

»Čemu so bili potem vsi ti silni napori
milijonov let? Čemu vsi krvavi boji za
slavo in veličino posameznikov, ljudstev,
ver, narodov, ljudi in bogov? Čemu je bil
nazadnje tudi Rayanipur? Ali ni le ume-
tno podaljšanje življenja na smrt obsoje-
nega bolnika, podaljšanje, ki pomeni le
odgoditev, a nikoli ne preprečitev smrti!
In kakšen smisel ima s tega celotnega
zrelišča tudi umetnost ohranjanja življe-
nja v otrplosti? Tudi tej so določene me-
je, čez katere ni mogoče in ne bi bilo
nikoli mogoče. Rayani bo vstal, živel

nekaj časa med svojimi poznimi potomci,
nazadnje ga bomo lahko tudi znova otrp-
nili, da ga oni, ki pridejo za nami čez
tisoč let, zopet prebude, a nekoč bo le
konec tudi njegovih odhodov in vračanj
v življenje. In če propade Rayanipur?
Vsi ti naši živi mrličji bodo z nami vred
dokončni mrličji. Prvim ljudem se je zdel
svet neskončno velik, njihovim potomcem
je pa postajal vedno manjši in manjši,
dokler jim ni bil nazadnje premajhen.
Postal je skoraj mala igračka v rokah
otroka. Našim davnim prednikom se je
zdelo življenje sto let ogromna doba, a
potem so dobila stoletja isti pomen, ka-
kor prej desetletja, in nazadnje tisočletja
pomen toletij.«

Ghasi Khan se je predramil iz svojih
premišljanj in se zopet zagledal v
Rayanijevo obličje. Zazdelo se mu je,
da so se premaknile njegove trepalnice
in da se veke počasi odpirajo. Sklonil se
je niže k njemu. Da, Rayanijeve oči so
se pričele zares odpirati; spočetka ko-
maj vidno, potem vedno bolj na široko.
Nazadnje sta si zrla nasproti prednik iz-
pred tisoč let in njegov pozni potomec,
le da se prednik v svojih bodečih se mi-
sljih ni še prav nič zavedal, v kakšnem
čas se prebujal in kdo stoji pred njim.
To dolgo tisočletje je bilo v njegovi za-
vesti praznina brez vsebine. Bila bi lah-
ko le minuta ali cela večnost.

(Dalje jutri.)

Sport

Jugoslavija — Madžarska 0:2 (0:1)

Za večerajšnje reprezentančno nogometno tekmo v Beogradu je vladalo ogromno zanimanje v prestolnici, močan pa je bil tudi dotok gledalcev iz drugih krajev, tako da je bilo ob začetku igre zbranih na igrišču okoli 18.000 občinstva, med njimi tudi številni uradni zastopniki.

Madžari so polagali na uspešen zaključek večerajšnje tekme veliko pažnjo, kljub odsotnosti Szengellerja so postavili odlično moštvo, ki je naše za razred prekašalo ter doseglo povsem zaslužen zmagog. Posebno so se odlikovali Sarosy II. kot srednji krilec ter dr. Sarosy in Kiraly v napadu. Naše moštvo ni pokazalo dovoljne homogenosti ter je bilo v marsičem pogrešno sestavljeno. Odlično igro sta pokazala le Lovrič v vratih ter Perlić na levem krilu.

Naš napad je igral brez vsakega sistema, zlasti sta odpovedala Božović in Vujadinović, kot posameznik se je izkazal

v napadu le Matosić, največje presenečenje pa je pripravil gledalcem s svojo slabo igro sicer dobri krilec Lehner.

Igra je bila od začetka odprta, nato pa so se vedno bolj uveljavljali Madžari, ki so v 28. min. dosegli po dr. Sarosyju vodstvo. Kiczely je podal prosti strel mimo zida dr. Sarosyju, ki je neubranljivo pogodil v mrežo. Naši od mnogih šans niso nobene izkoristili.

Po odmoru so se najprej naši znatno popravili, toda po kratkem času so prevzeli iniciativo zopet Madžari. Poedini prodori našega napada niso mogli ogroziti madžarskih vrat, a tudi sreča jim nikakor ni bila naklonjena. V 25. min. je Lovrič odbil oster strel desnega krila, žogo je prevzel Toth III. tev v teku zvišal na 2:0. Rezultat se do konca klub obojestranskim naporom ni več menjal.

Tekma je potekla jako fair, sodil jo je Svicar Wiltrich.

Dvojna zmaga varaždinske Slavije

LIGASI SLAVIJE SO PREMAGALI SK ZF LEZNIČARJA Z 2:1, PRVO MOSTVO PA NJEGOVO REZERVO S 5:0 — LEP NOGOMET NA STADIONU

Po daljšem presledku je večeraj gostovala v Mariboru varaždinska Slavija proti SK Zeleničarju. Za izpremembo so gosti tokrat predstavili kar dva svoja najmočnejša teama ter zapustili v Mariboru jako ugoden vtis. Tekmi sta se odigrali pri izredno lepem jesenskem vremenu.

SLAVIJA I — ZELENICAR (REZ.) 5:0 (2:0)

V predigri sta nastopila druga teama obeh klubov, ki sta predvajala lep nogomet z brzimi akcijami na obojna vrata, pri čemer pa so domačini prevladovali samo v začetku, nakar so prevzeli vodstvo Varaždinci ter kot izrazito boljše moštvo dosegli visoko zmago, malo jim je pomagala tudi nesrečna igra Zeleničarjevega vratarja. Sodil je g. Jenko.

SLAVIJA (LIGA) — ZELENICAR 2:1 (1:1)

Glavno zanimanje je bilo za drugo tekmo. Varaždinci so postavili svoje najboljše, manjkal je le popularni Koprivnjak v napadu ter ex-Mariborčan Schweighofer, ki je pod kaznijo.

Moštvo gostov je jako dobro vigrana enajstovica, kateri se vidi na prvi pogled, da ima za seboj težke tekme in dobro individualno šolo. Igrajo lepo prizemno igro s hitrimi prenosi, dobro podajajo, posebno pa je padlo v oči, da tako v obrambi kakor v napadu stalno krijejo svoje nasprotnike. Vsi tudi lepo obvladajo žogo z glavo ter so na račun odličnega tehničnega znanja ter dobrega obvladanja žoge tudi v težjih situacijah ustvarili na igrišču mnoge nepričakovane preokrete. V celem moštvo je po svojih tehničnih sposobnostih ter brzih pobegih zbudil posebno pozornost Solerti na desnem krilu, razen tega pa so še posebej ugajali vsa desna stran napada, srednji krilec in levi branilec. Tudi mladi Orel na desnem haffu, bivši Mariborčan, je podal jako dopadljivo igro ter je zlasti ugajal v preciznem driblingu ter točnem podajanju.

Tud domače moštvo je večeraj v primeri z zadnjimi tekmami jako dobro zaigralo. Imelo je proti večerajšnjemu nasprotniku sicer težko stališče, zlasti od začetka, dokler se ni zna-

šlo, vendar se je pozneje dobro uveljavljalo ter si izdelalo nekaj lepih šans, ki bi mu bile lahko pripomogle tudi do zmage. Pokazali so mnogo požrtvovalnosti, mnogo so si pa pokvarili s slabo taktiko v napadu in v krilski vrsti, ki sta preveč forsirala notranji trio. Napad je v odločilnih situacijah pokazal, da nima odločnega strelca, v dveh ali treh slučajih pa je preprečila uspeh tudi sebičnost in pomanjkljiv pregled. Najbolj zanesljiva formacija je bila ožja obramba, ki se je v borbi s tehnično dobro podkovanimi nasprotniki dobro obnesla. Vratar je ubranil nebroj težkih žog, prvi gol je bil neubranljiv, drugega bi bil morda pri večji pazljivosti lahko rešil.

Igra je bila vseskozi jako fair. Izrazite tenenske premoči ni bilo, vendar so gosti imeli malo ve. od igre. Varaždinci so že v 8. min dosegli vodstvo. V brzo se menjavajočih napadih so bila v nevarnosti sedaj ta sedaj ona vrata. V 36. min je le sreča rešila dve kočljivi situaciji pred vrati domačih, v protinapadu pa je nato Turk po krivdi vratarja gostov izenačil.

Po odmoru je najprej Zeleničar močno pritisnil na varaždinska vrata, v 4. min je njihov vratar riskantno, toda lepo snel žogo Pocajtu z noge, igra je postala malo živahnjeja inostrejša. Zeleničar je vedno ponovno prišel pred nasprotnikova vrata, ves izkupiček pa je bilo le nekaj kotov. Baš v tem delu igre se je individualno najbolj uveljavljal Solerti, ki je v 13. min dosegel tudi jako efektne gol v levi gornji kot, kriti Spanger ni utegnil pravočasno intervenirati. Varaždinci so v nadaljevanju držali rezultat ter v kočljivih situacijah pred vrati enostavno pošiljali žogo v kot. Več kotov Zeleničar ni utegnil izkoristiti. Še dvakrat se je leko izkazal Spanger v vratih in tekme je bilo koncr.

Gosti so si priborili zmago popolnoma zaslužen. Večerajšnja tekma je tudi med občinstvom zapustila jako dober vtis ter bi bilo želeli, da bi mariborski klubi ob koncu prvenstvene sezone izkoristili proste termine za še več odličnih gostovanj.

Glavno tekmo je sodil ss. g. Bergant.

Tekma za pokal LNP-a

*Večeraj bi se bile morale vršiti tri tekme za pokal LNP-a, po ena v Murski Soboti, Celju in Ljubljani. Od vseh treh se je odigrala le tekma

Mars—Svoboda 3:2 (2:0)

v Ljubljani, docim sta obe ostali tekmi odpadli. SK Celje je radi bojkota proti SK Amaterju prepustil slednjemu zmago brez borbe, medtem ko je bilo srečanje Mura-Maribor v Murski Soboti radi neugodnih železniških zvez preloženo na kasnejši termin.

Na sporedu uradnih tekem je bila še prvenstvena Rejce—Svoboda v Trbovljah, o kateri pa v času poročanja še nimamo rezultata.

CELJE—JUGOSLAVIJA 6:2 (3:0)

SK Celje je priredil večeraj na Glaziji prijateljsko nogometno tekmo s SK Jugoslavijo, prvakom drugega razreda celjske skupine. Čisti dobiček tekme je namenjen podvezni blagajni, ker je radi odpovedi SK Celja odpadla pokalna tekma s SK Amaterjem. Radi slabega vremena je bil obisk tekme precej šibek.

Moštvo Celja je nastopilo v močno pomlajeni postavi, vendar je nasprotnika v tehničnem pogledu in v povezanosti igre močno prekašalo ter si priborilo izdatno zmago, čeprav je tudi Jugoslavija na trenutke prav lepo zaigrala uspeh je izostal le, ker ni imela strelcev v napadu. Radi teže premoči Celja v drugi polovici je postajala igra vedno nezanimivejša. V 32. min. II. polovice je sodnik g. Reinprecht izključil vratarja Jugoslavije Košarja.

GRADJANSKI—HAJDUK 6:0 (3:0)

Večeraj se je odigralo v Zagrebu nadaljevanje ligaške nogometne tekme Gradjanski—Hajduk, ki je bila nedavno radi incidenta, ki ga je povzročil Hajdukov igralec Kacijan, v 8. min. prekinjena. Hajduk je moral nastopiti z 10 igralci, igra pa

se je pričela z izvajanjem enajstevca, ki ga je Wöfll sigurno pretvoril v prvi gol. Proti pričakovanjem se je tudi večerajšnja tekma odigrala ob prilični nervozni in teški atmosferi, vendar ni prišlo do ponovnih incidentov. Gradjanski je nastopil z Urchom v vratih mesto Glasera ter je podal odlično igro, predvsem je ugajal izredno razporejeni notranji trio v napadu Wöfll—Lešnik—Antolković. Moštvo Hajduka je skušalo nadoknaditi 11. igralca z veliko požrtvovalnostjo, kar pa pri večerajšnjem nasprotniku ni zadoščalo. Zmaga Gradjanskega je popolnoma zaslužen, vendar po poteku igre nekoliko previsoka. Strelci so bili Wöfll (3), Lešnik (2) in Antolković (1).

Tekmo je sodil ljubljanski sodnik g. Macoratti.

Vrstni red na tablici slovensko-hrvatske lige se po večerajšnji tekmi ni izpremenil. Gradjanski si je z dvema novima točkama močno utrdil pozicijo na čelu tablice, kjer vodi z 19 točkami pred Haškom in Saškom s po 14 ter Hajdukom s 13 točkami. Radi tekme Zagreb—Bratislava bodo v slovensko-hrvatski ligi tudi prihodnje nedeljo počivali. Drugo pomladansko kolo se bo odigralo 26. novembra.

SENZACIONALNA ZMAGA ŠVICARJEV Svica—Italija 3:1

V Curihu se je večeraj odigrala reprezentančna nogometna tekma Svica—Italija, ki se je pred 25.000 gledalci končala s senzacionalnim uspehom švicarskega moštva. Moštvo uradnega svetovnega prvaka je igralo podrejeno vlogo. Strelci za Svico bili Monnard, Bickel in Amado, za Italijo pa Puricelli. Tekmo je sodil Belgijec Baert.

s Vrhovna nogometna zveza v Beogradu je na zadnji seji sklenila, pogajati se za odigranje tekem Jugoslavija—Romunija, Madžarska—Jugoslavija, Nemčija—Jugoslavija, Romunija—Jugoslavija v I. 1940.

Kultura

Časopis za sodobno pedagogiko

Slovenska revija za pedagoška vprašanja, »Popotnik«, je stopila z izidom dvojne 1. in 2. številke novega letnika v sedmo desetletje izhajanja. To je dogodek, ki nima mnogo primerov v našem slovenskem periodičnem tisku, še važnejše pa je, da se je »Popotnik« stalno izpopolnjeval in dosegel posebno v zadnjih letih tako visoko raven, da se more s ponosom uvrstiti med najboljše evropske publikacije te vrste. Zanimivo je dalje tudi, da je imel često urednike prav v Mariboru in da je tudi sedaj prevzel posle urednika naš priznani pedagoški praktik in teoretik g. Ernest Vranc iz Studencev.

V tej novi dvojni številki je napisal urednik poslanico na pot »V novo desetletje«, v kateri pravi, da se svet lomi v smrtnih krčih; kričeča znamenja neizprosne dinamike kažejo znake odmirajočih življenjskih oblik, in v ozračju divjih izbruhov vojnih strasti in brezobzirnega sproščanja vseh uničevalnih sil vsajajo nove naloge tudi za pedagogiko. Sicer pa je številka posvečena večinoma problemom naše vaške šole. Dr. F. Zgeč piše o nalogah sodobne vzgoje in izhodišče razprave mu je zopet vojna; dr. K. Ozvald razpravlja o ciljih in poteh ljudske šole na vasi. Josip Dolgan se je zamislil v kmečko življenje in vaško šolo. Vinko Majhen se ukvarja z učiteljem vaške šole. Mirko Vauda podaja nekaj misli o vaški šoli, slede pa še »Anketa o organizaciji ljudske šole« in odgovori na teme: G. Šilha, V. Copic, Angele Vodecove, Al. Žerjava, M. Ledinka in zaključki.

V rubriki »Iz šolskega dela« objavlja J. Kontler pripravo »Krompir v naši banovini«, F. Kavčič nekaj podob iz šole na vasi, M. Aleksičava razmišljanje kakšna bodi »začetnica« za vaško šolo, P. Plerč pa o pravorečju pri elementarnem čitanju. Zvezek zaključujeta rubriki »Po

pedagoškem svetu« in »Književni pregled«.

HRVAT DOBIL NOBELOVO NAGRADO

Nobelova nagrada za kemijo je bila letos razdeljena na dva dela. Prejela sta jo prof. Butenan z berlinske univerze ter prof. dr. Ružička iz Züricha. Prof. dr. Ružička se je rodil 13. septembra 1887 v Vukovaru. Promoviral je za doktorja na tehnični visoki šoli v Karlsruhe leta 1910, nato pa je bil asistent na tehnični visoki šoli v Zürichu. Od leta 1936 je dr. Ružička redni profesor kemije na univerzi v Utrechtu v Holandiji.

k Dve novi operi. Idebrando Pizzetti je skomponiral opero »Zlato«, Ottmar Gersten pa dovršuje opero »Čarovnica iz Pasave«.

k Ruski filmi v Nemčiji. Med Berlinom in Moskvo so pogajanja glede oskrbovanja Nemčije s sovjetskimi filmi. Zaenkrat bo dobavila sovjetska Rusija Nemčiji 30 svojih filmov.

k Umetnine praške občine. Praška občina je lastnica velikih umetniških zbirk, za katere namerava sedaj zgraditi posebno palačo. Občina ima okoli 1800 slik, kipov in grafik v skupni vrednosti 10 milijonov čeških kron, razen tega pa še v Muzeju na Pořici 1100 slik starejših mojstrov velike zgodovinske vrednosti. Med avtorji so zastopani najbolje Josef Mašnes s 160 deli, Mikulaš Aleš z nad 100 deli in Brožík s skoraj enakim številom.

Teorija in praksa
Med uro obče morale je bilo govora o nastanku človeka. Eden izmed dijakov se je v razgovoru priglasi k besedi:
»Prosim, meni je oče dejal, da izhajamo iz opice.«
Fanta pa je učitelj zavrnil:
»Tajnost vaše rodbine nas sploh ne zani- ma.«

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša priložnost za oglaševanje je dan 8.—. Družbe, preklicli, dopisovanja in ženitovanjski oglasi dan 1.— po besedi. Varnostni znesek za te oglase je dan 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi brez enkratno objavo znaša dan 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma se vposlati v bismu skunal z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.408. Za vsa oismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znakma za 3 dni.

Razno

NOGAVICE

(lastni izdelki), rokavice, volna, odelje, koce, zimsko perilo pletenice, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (polže tržnice). 9879-1

Hišni posestniki in najemniki pregledite Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJŠP. MARIBOR Orožnova 6. kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

Predtiskanje

entlanje, izdelovanje vseh ročnih del izvršuje hitro in poceni

„Lama“ Jurčičeva ulica 4
Prost ogled!

ALI ŽE VESTE da dobite najboljšo vino v go stilni »Prešernova klet« v Go sposki ulici? 10918-1

MESTNI BIFE S TOČILNICO najprometnejša zagrebška pozicija, bližnja tramvaja, središče največje delavske frekvence, prodamo z vso opremo in blagom, krasnim lokalom in portalamo izložbo za 9500 din. Prvovrstna eksistenca. Informacije: Poslovniča Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 10907-1

Posest

Kupim HIŠO ALI VILO v mestu. Ponudbe na upravo lista n. »Plaćam z gotovino«. 11113-2

Prodaj

ŠIVALNI STROJ

še v dobrem stanju se poceni prodaja. Kravos, Aleksandrova 13. 11047-4

Stanovanje

Oddam s I. XII. dve kompl. DVOSOBNI STANOVANJI Ob železnici št. 4 in 10. Vprašati tam ali stavbeni pisarni. Vrtna ul. 12. 10933-5

STANOVANJE

lepo, dvosobno, s predsobo in kopalnico se odda. Frankopanova 61. 11117-5

Soba odda

OPREMLJENO SOBO oddam s 15. novembrom. Aleksandrova 55/II. 11116-7

OPREMLJENA SOBA sončna, se odda boljši gospod. Vprašati dični ali gospodu. 11112-7
Kopališka 11/1.

Službo dobi

Sprejemem dva CEVLJARSKA POMOČNIKA Hauptmann Rajmund. Kamnina pri Mariboru. 11111-9

VAJENCA za tapetniško stroko sprejem. Smigoc Alojz, tapetnik. Celje, Mariborska 21a. 11115-9

Službo išče

ABSOLVENTKA dvorazredne trgovske šole želi prakse kot prodajalka v trgovini. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Pridnac« 11118-10

Razpis

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo dobave in polaganja parketnih deščic za pode v novogradnji stanovanjske hiše v Celju, Krekova cesta z rokom vlaganja ponudb do dne 17. t. m.

Vsi razpisni podatki so interesentom na razpolago in vpogled ter nakup pri uradu v Ljubljani, Gajeva 5/II., soba 221.